

Statsministerens kontor
Pb 8001 Dep
0030 Oslo

Oslo, 28. mai 2004.

Høringsuttalelse til Makt- og demokratiutredningen

Redd Barnas hovedkonklusjoner er:

- Det er svært positivt at Norge ønsker å være ledende innenfor humanitær innsats, kamp mot fattigdom, for menneskerettigheter og fredelig konfliktløsning, men mer må gjøres for å leve opp til ambisjonene.
- En prosent av BNI i bistand i 2005 er et løfte som ikke kan brytes.
- Norsk fagkompetanse på prioriterte felt som utdanning og konfliktløsning må styrkes i tråd med disse ambisjonene.
- Det bør være et samarbeid mellom myndigheter og organisasjoner, men organisasjonenes integritet og uavhengighet må respekteres.
- Redd Barna tar gjerne del i en økt samordning av innsatsen på landnivå.
- Militære aksjoner og sivilt hjelpearbeid må ikke sammenblandes.
- Organisasjoner som mottar statlige penger må i langt større grad avkreves resultater.
- Det bør opprettes et eget register for frivillige organisasjoner – Frivillighetsregisteret.

I ”NOU 2003: 19 Makt og Demokrati” beskrives to utviklingstrekk i Norge som Redd Barna ønsker å kommentere. Det ene (I) knytter seg til kapittel 12.1 *Norge som humanitær stormakt* og kapittel 12.2, *Nasjonalkorporatismen* som beskriver frivillige organisasjoners deltakelse i dette ”nasjonale prosjektet.” Det andre (II) gjelder kapittel 4 *Nye organisasjonsformer*, som beskriver endringer for de frivillige organisasjonenes form og stilling i det norske samfunn.

I. NORGE SOM HUMANITÆR STORMAKT

1. Norge bør våge å bety noe

Redd Barna er del av Den internasjonale Redd Barna-alliansen, verdens største uavhengige bevegelse for barn. Fra dette ståstedet kan det bare ses som positivt dersom et lands ledere tør å tenke stort om landets potensielle rolle i kampen for barns rettigheter, menneskerettighetene generelt, bekjempelse av fattigdom og støtte til fredelig konfliktløsning. Norge kan ikke være noe unntak.

En debatt om hva denne engasjementspolitikken gjør med det norske selvbildet, blir i dette perspektivet underordnet. Selv om begrepet ”stormakt” kan gi negative assosiasjoner, bør ikke fokus på den ambisiøse norske politikken få dreie seg bort fra at ambisjonen er god. Fokus bør gå på i hvilken grad Norge lever opp til sine humanitære ambisjoner.

2. Løftebrudd på bistanden er uakseptabelt

Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og regjeringspartiene har i partiprogrammer og/eller regjeringserklæringen forpliktet seg til at norsk bistand skal utgjøre minst én prosent av BNI i 2005. Et løftebrudd vil ikke bli forstått, sett i lys av Norges økonomiske evne og humanitære ambisjoner.

3. Krav til kompetanse: Utdanning og konfliktløsning som eksempler

Redd Barna forventer at det målbevisst bygges kapasitet og kompetanse slik at Norge i stadig større grad fyller rollen som ledende i kampen for barns rettigheter, menneskerettighetene generelt, bekjempelse av fattigdom og støtte til fredelig konfliktløsning.

Norsk fagekspertise innenfor prioriterte deler av utviklingspolitikken må styrkes. Redd Barna etterlyser spesielt en bredere, kritisk *fagekspertise på utdanning* innenfor utviklingssamarbeidet, et kompetansemiljø uavhengig av stat og organisasjoner. Per i dag er det ikke samsvar mellom den *erklærte vektleggingen* av utdanning innenfor norsk bistand og *norsk kompetanse* på hvordan man når gode og varige resultater på feltet.

Også innenfor konfliktløsning må man være påpasselig med å styrke fagkompetansen i tråd med ambisjonene. Norge må kjenne konfliktene man engasjerer seg i svært godt for å kunne bidra på en tilfredsstillende måte.

4. Organisasjonenes integritet må respekteres

Maktutredningen beskriver et nært samarbeid mellom statsapparat, forskningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner, om det den kaller ”et nasjonalt prosjekt” (engasjementspolitikken). Begrepet ”nasjonalkorporatisme” blir brukt.

For Redd Barna er det viktig å advare mot at de frivillige organisasjonene blir rene redskaper for gjennomføring av statlig politikk. Organisasjonenes integritet og uavhengighet, det som gjør dem til noe annet enn staten, må respekteres.

Blant annet som følge av krigen mot terror har organisasjonenes uavhengighet og det humanitære rom kommet under økt press. Det er helt avgjørende for godt nødhjelps- og utviklingsarbeid at organisasjonene opprettholder en uavhengighet som blir oppfattet hos dem vi skal hjelpe.

Den norske modellen med å kanalisere deler av den statlige bistanden gjennom de frivillige organisasjonene, går ikke nødvendigvis ut over denne integriteten. Det handler om respekt for hverandres roller.

En illustrasjon kan være Redd Barnas tilnærming til ønsket om ”giverreform”, som blir så sterkt understreket i den nylig fremlagte *St.meld. nr. 35 (2003-2004) Felles kamp mot fattigdom*. Vi ønsker en slik reform hjertelig velkommen, og er innstilt på å bidra til økt samordning av innsatsen i aktuelle land. Dette er naturlig for oss, da vårt arbeid på landnivå allerede er kjennetegnet av koordinering med lokale og nasjonale myndigheters planer og prosesser. Men vi ønsker selvsagt å sikre at den samordnede giverinnsatsen tar sikte på å oppfylle barns rettigheter. Den internasjonale Redd Barna-alliansens mandat er tross alt gitt av barna, i form av FNs barnekonvensjon, ikke av en stat.

5. Still krav til organisasjonene – på resultater

Like selvsagt som respekten for organisasjonenes integritet bør være, bør det være at norske myndigheter stiller krav til organisasjoner som mottar statlige penger. Til nå har kravene nesten utelukkende gått på at pengene er brukt slik det er forutsatt, og i svært liten grad på *resultatene* av denne pengebruken. Slik kan det ikke fortsette.

Redd Barna har selv valgt å se systematisk på hvilke kvantitative og kvalitative resultater vi kan vise til som følge av våre utdanningsprogrammer. Dette burde imidlertid ikke være en frivillig sak, men et krav fra norske myndigheter.

Et første skritt bør være å utfordre organisasjonene selv på hva de mener er viktige resultatindikatorer på kort og lang sikt, og hvordan dette kan ses i sammenheng med målene for bistandspolitikken.

II. NYE ORGANISASJONSFORMER

”Den tradisjonelle organisasjonsmodellens sammenbrudd”, som beskrives i kap. 4.2. må i betydelig grad ses som en følge av folks økte krav til bruk av egen fritid. Det handler ikke om mindre engasjement enn tidligere. Redd Barna som medlemsorganisasjon ser at engasjementet i lokalsamfunnene er stort, men merker samtidig at papirarbeid og inntektsbringende tiltak ikke er det som appellerer mest – spesielt ikke til yngre mennesker.

Redd Barna stiller seg helhjertet bak kravet fra et samlet Frivillighets-Norge, om opprettelsen av et eget Frivillighetsregister. Et slikt register vil begrense papirarbeidet for de frivillige lag og organisasjoner. Det vil også gi organisasjonene en legal status som en tredje sektor, og ikke som i dag - vedvarende og ulikt definerte unntaksbestemmelser i skatte- og avgiftssystemet. Vi er overbevist om at et slikt grep vil styrke det frivillige organisasjonslivet i Norge. Det er verdifullt for demokratiet, og det er verdifullt for mennesker i lokalsamfunnene, ikke minst barn og ungdom.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Gro Brækken
generalsekretær